

ชื่อวิทยานิพนธ์ ประสิทธิผลของการดูแลสุขภาพที่บ้านต่อการดูแลตนเองของผู้สูงอายุ
ที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุในเขตเทศบาล
นครขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น

ชื่อผู้ทำวิทยานิพนธ์ นางสาวกุ่มใจ เครือสถิตย์

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์วินา อิศรางกูร ณ อยุธยา)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพลินพิศ วิยะทัศน์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวิสุ)

บทคัดย่อ

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการดูแลสุขภาพที่บ้านต่อการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ โดยมีกรอบแนวคิดที่ใช้ศึกษา คือ แนวคิดการดูแลสุขภาพที่บ้าน และทฤษฎีการดูแลตนเองของโอเร็ม

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เป็นผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ ที่มารับการรักษาในแผนกผู้ป่วยนอก โรงพยาบาลศูนย์ขอนแก่น ระหว่างเดือนกุมภาพันธ์-กรกฎาคม 2541 จำนวน 30 คน ทั้งเพศชายและเพศหญิง แบ่งออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ด้วยการสุ่มอย่างง่าย กลุ่มละ 15 คน กลุ่มทดลองได้รับการดูแลสุขภาพที่บ้านตามแบบแผนที่ผู้วิจัยกำหนด กลุ่มควบคุมได้รับการดูแลตามปกติ

แบบแผนการดูแลสุขภาพที่บ้าน สร้างขึ้นจากการวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการการดูแลตนเองของผู้ป่วยด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม ประกอบกับการทบทวนวรรณกรรมและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กำหนดแบบแผนการดูแลสุขภาพที่บ้านเป็น 2 ระยะ ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 12 สัปดาห์ โดยการดูแลสุขภาพที่บ้าน ระยะที่ 1 เป็นการจัดกิจกรรมกลุ่มเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับโรคและการดูแลตนเอง โดยใช้วิธีบรรยาย สักปายกลุ่ม สาธิตและฝึกทักษะ จำนวน 3 ครั้งๆ ละ 2 ชั่วโมง ทำกันครั้งละ 1 สัปดาห์ โดยมีวิทยากรในทีมสุขภาพได้แก่ ผู้วิจัย แพทย์ พยาบาล และนักโภชนาการ ระยะที่ 2 เป็นการสังเกตการณ์ทางบุคคล โดยการเยี่ยมบ้านผู้ป่วย

และครอบครัว เพื่อให้การดูแลตามสภาพปัญหาที่คงเหลือ และให้ผู้ป่วยสามารถปรับการดูแลตนเองให้สอดคล้องกับภาวะแวดล้อมและแบบแผนการดำเนินชีวิตของผู้ป่วยแต่ละราย โดยผู้วิจัยในฐานะพยาบาลวิชาชีพเยี่ยมบ้านผู้ป่วยและครอบครัว 3 ครั้ง และภายหลังการเยี่ยมบ้านแต่ละครั้งส่งจดหมายกระตุ้นเตือน เพื่อให้ผู้ป่วยดูแลตนเองอย่างถูกต้องต่อเนื่อง และเป็นการให้กำลังใจในการปฏิบัติกิจกรรมการดูแลตนเอง จำนวน 3 ฉบับ สื่อที่ใช้ในการดำเนินกิจกรรมทั้ง 2 ระยะ ได้แก่ คู่มือการดูแลตนเองของผู้ป่วยโรคความดันโลหิตสูงที่บ้าน โปสเตอร์ตารางอาหารที่ควรหลีกเลี่ยงและระมัดระวังที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เทปโทรทัศน์ คู่มือการดูแลตนเอง และแผ่นพับเกี่ยวกับสุขภาพที่เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์การดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ แบบบันทึกระดับความดันโลหิตและน้ำหนักตัวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น แบบสัมภาษณ์การดูแลตนเองได้ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของความตรงตามเนื้อหา และหาความเที่ยงโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.79 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การทดสอบคอลโมโกรอฟ สมิธนอฟ การทดสอบไคสแคว์ และการทดสอบที

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

การดูแลสุขภาพที่บ้านตามแบบแผนที่ผู้วิจัยกำหนด เป็นกลวิธีที่เหมาะสมในการส่งเสริมการดูแลตนเองของผู้สูงอายุที่เป็นโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ ให้สามารถดูแลตนเองได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและดีขึ้น ทั้งการดูแลตนเองที่จำเป็นโดยทั่วไป การดูแลตนเองที่จำเป็นตามระยะพัฒนาการ และการดูแลตนเองที่จำเป็นเมื่อเป็นโรคความดันโลหิตสูงชนิดไม่ทราบสาเหตุ โดยที่กลุ่มทดลองที่ได้รับการดูแลสุขภาพที่บ้านมีการดูแลตนเองดีกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการดูแลตามปกติ ส่งผลให้ผู้ป่วยมีค่าเฉลี่ยของคะแนนการดูแลตนเอง สูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และส่งผลให้ผู้ป่วยมีค่าเฉลี่ยของระดับความดันโลหิตลดลง จนเข้าสู่ระดับปกติ และมีแนวโน้มที่จะคงที่อยู่ในระดับปกติ ในขณะที่กลุ่มควบคุมมีค่าเฉลี่ยของระดับความดันโลหิตเพิ่มขึ้นจากเดิม ตลอดจนส่งผลให้ผู้ป่วยมีค่าเฉลี่ยของน้ำหนักตัวลดลง จนทำให้ดัชนีน้ำหนักของร่างกายเข้าสู่ระดับปกติ มากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการดูแลตามปกติ